

Europees Justitieel Netwerk - België

EUR-Alert! ¹ 2014/4

Inhoud

Overzicht van wetgeving en rechtspraak van juni tot en met september 2014

A. Wetgeving

B. Rechtspraak

Burgerlijk en Gerechtelijk Recht

Strafrecht

Handelsrecht, Financieel en Economisch Recht

Sociaal recht

Fiscaal recht

Staatsrecht en Bestuursrecht

Milieurecht

---

¹ Het opzet van *EUR-Alert!* en deze publicatie kwamen tot stand dankzij de medewerking van magistraten bij het Hof van Cassatie en van de Belgische leden van het Europees Justitieel Netwerk in burgerlijke en handelszaken (EJN - <http://ec.europa.eu/civiljustice>). *EUR-Alert!* is opgesteld op basis van de selectie van EU wetgeving en rechtspraak voor de Larcier Wetboeken. Magistraten die *EUR-Alert!* niet ontvangen per email, kunnen inschrijven op het adres euralert@gmail.com. De *EUR-Alert!*-themanummers zijn te raadplegen op <http://www.euralert.be>.

Copyright © 2012 *EUR-Alert!*-redactie – Verdere verspreiding voor niet commercieel gebruik toegestaan mits bronvermelding. Alle rechten overigens voorbehouden. De leden van het redactiecomité zijn Amaryllis Bossuyt, Ilse Couwenberg, Beatrijs Deconinck en Ivan Verougstraete.

A. Wetgeving

- RICHTLIJN 2014/92/EU van 23 juli 2014 betreffende de **vergelijkbaarheid van de in verband met betaalrekeningen aangerekende vergoedingen, het overstappen naar een andere betaalrekening en de toegang tot betaalrekeningen met basisfuncties**, PB L 257 van 28 augustus 2014

Deze richtlijn stelt regels vast met betrekking tot de transparantie en vergelijkbaarheid van de vergoedingen die bij consumenten in rekening moeten worden gebracht voor de betaalrekeningen die zij binnen de Unie aanhouden, met betrekking tot het veranderen van betaalrekening binnen een lidstaat alsmede regels voor het faciliteren van het grensoverschrijdend openen van een betaalrekening voor consumenten.

Deze richtlijn bepaalt tevens een kader voor de regels en voorwaarden waarmee de lidstaten voor de consumenten een recht waarborgen om in de Unie een basisbetaalrekening te openen en te gebruiken.

- Mededeling betreffende **overeenkomsten van geringe betekenis die de mededinging niet merkbaar beperken in de zin van artikel 101, lid 1**, van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (*de-minimismededeling*), PB C 291 van 30 augustus 2014

Artikel 101, lid 1, van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie verbiedt overeenkomsten tussen ondernemingen die de handel tussen lidstaten ongunstig kunnen beïnvloeden en die ertoe strekken of ten gevolge hebben dat de mededinging binnen de interne markt wordt verhinderd, beperkt of vervalst. Het Hof van Justitie van de Europese Unie heeft duidelijk gemaakt dat die bepaling niet van toepassing is wanneer de handel tussen lidstaten of de mededinging door de overeenkomst niet merkbaar wordt beïnvloed.

In deze mededeling geeft de Commissie, aan de hand van marktaandeeldrempels, aan in welke omstandigheden zij vindt dat overeenkomsten die tot gevolg kunnen hebben dat de mededinging binnen de interne markt wordt verhinderd, beperkt of vervalst, geen merkbare beperking van de mededinging in de zin van artikel 101 van het Verdrag vormen.

B. Rechtspraak

Burgerlijk en Gerechtelijk Recht

Verordening 1896/2006 van 12 december 2006 tot invoering van een Europese betalingsbevelprocedure

- Verordening (EG) nr. 1896/2006 moet aldus worden uitgelegd dat de in de artikelen 16 tot en met 20 van deze verordening bedoelde procedures niet van toepassing zijn wanneer blijkt dat een Europees betalingsbevel niet overeenkomstig de minimumnormen van de artikelen 13 tot en met 15 van deze verordening is betekend of ter kennis gebracht.

Indien een dergelijke onregelmatigheid pas aan het licht komt nadat het Europese betalingsbevel uitvoerbaar is verklaard, moet de verweerder in staat worden gesteld om op te komen tegen die onregelmatigheid. Wanneer deze onregelmatigheid genoegzaam wordt aangetoond, brengt zij de ongeldigheid van de uitvoerbaarverklaring mee.

(HvJ 4 september 2014 – Gevoegde zaken C-119/13 en C-120/13 – eco cosmetics en Raiffeisenbank St Georgen)

Verordening 44/2001 van 22 december 2000 en 1215/2012 betreffende de rechterlijke bevoegdheid, de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken

- Artikel 1, lid 1, van verordening (EG) nr. 44/2001 van 22 december 2000 betreffende de rechterlijke bevoegdheid, de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken moet aldus worden uitgelegd dat onder het begrip „burgerlijke en handelszaken” in de zin van die bepaling de vordering tot betaling van een schuldvordering voor vervoersdiensten valt die wordt ingesteld door de curator die is aangewezen in een in een lidstaat geopende insolventieprocedure tegen de in een andere lidstaat gevestigde ontvanger van die diensten.

(HvJ 4 september 2014 – Zaak C-157/13 – Nickel & Goeldner Spedition)

- Artikel 5, sub 3, van verordening (EG) nr. 44/2001 van 22 december 2000 betreffende de rechterlijke bevoegdheid, de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken moet aldus worden uitgelegd dat, wanneer wordt aangevoerd dat er sprake is van ongeoorloofde vergelijkende reclame of slaafse nabootsing van een door een gemeenschapsmerk beschermd teken, die volgens de wet van de lidstaat van de aangezochte rechter verboden zijn, op grond van deze bepaling uit de plaats van de gebeurtenis die de uit schending van deze wet voortvloeiende schade heeft veroorzaakt, geen bevoegdheid kan worden afgeleid van een rechterlijke instantie van die lidstaat wanneer diegene van de veronderstelde veroorzakers die voor die instantie wordt opgeroepen, daar zelf niet heeft gehandeld. Daarentegen kan in een dergelijk geval op grond van die bepaling uit de plaats waar de schade is ingetreden, rechterlijke bevoegdheid worden afgeleid om kennis te nemen van een aansprakelijkheidsvordering die is gebaseerd op die nationale wet en wordt ingesteld tegen een in een andere lidstaat gevestigde persoon van wie wordt beweerd dat hij in laatstgenoemde lidstaat een handeling heeft gesteld die schade heeft veroorzaakt of kan veroorzaken in het rechtsgebied van de aangezochte rechter.

(HvJ 5 juni 2014, Coty Germany, C-360/12)

- Artikel 24 van verordening (EG) nr. 44/2001 van 22 december 2000 betreffende de rechterlijke bevoegdheid, de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken, gelezen tegen de achtergrond van artikel 47 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie, moet aldus worden uitgelegd dat de verschijning van een procesvertegenwoordiger bij afwezigheid die door een nationale rechter overeenkomstig het nationale recht is aangesteld voor een verweerder aan wie het gedinginleidende verzoekschrift niet is betekend omdat zijn verblijfplaats niet bekend was, niet geldt als verschijning van die verweerder in de zin van artikel 24 van die verordening op grond waarvan die rechter internationaal bevoegd is.

(HvJ 11 september 2014, C112/13, A. tegen B)

- Artikel 71 van verordening nr. 44/2001 moet aldus worden uitgelegd dat, indien een geding binnen de werkingsfeer valt van zowel die verordening als het Verdrag betreffende de overeenkomst tot internationaal vervoer van goederen over de weg, ondertekend te Genève op 19 mei 1956, zoals gewijzigd bij het protocol van Genève van 5 juli 1978, een lidstaat volgens artikel 71, lid 1, van die verordening de regels inzake rechterlijke bevoegdheid van artikel 31, lid 1, van dat verdrag kan toepassen.

(HvJ 4 september 2014 – Zaak C-157/13 – Nickel & Goeldner Spedition)

Strafrecht

Verordening 562/2006 van 15 maart 2006 tot vaststelling van een communautaire code betreffende de overschrijding van de grenzen door personen (Schengengrenscode)

- 1. De artikelen 24, lid 1, en 34, van verordening (EG) nr. 810/2009 van 13 juli 2009 tot vaststelling van een gemeenschappelijke visumcode (Visumcode) moeten aldus worden uitgelegd dat de nietigverklaring van een reisdocument door een autoriteit van een derde land, niet van rechtswege leidt tot ongeldigheid van een in dat document aangebracht eenvormig visum.

2. Artikel 5, lid 1, van verordening (EG) nr. 562/2006 (Schengengrenscode), zoals gewijzigd bij verordening (EU) nr. 265/2010, gelezen in samenhang met artikel 13, lid 1, van die verordening, moet aldus worden uitgelegd dat het de toegang van onderdanen van derde landen tot het grondgebied van de lidstaten niet afhankelijk stelt van de voorwaarde dat het bij de grenscontrole overgelegde geldige visum in een geldig reisdocument is aangebracht.

3. Artikel 5, lid 1, van verordening nr. 562/2006, zoals gewijzigd bij verordening nr. 265/2010, gelezen in samenhang met artikel 13, lid 1, van die verordening, moet aldus worden uitgelegd dat het in de weg staat aan een nationale regeling die de toegang van onderdanen van derde landen tot het grondgebied van de betrokken lidstaat afhankelijk stelt van de voorwaarde dat het overgelegde geldige visum bij de grenscontrole in een geldig reisdocument is aangebracht.

(HvJ 4 september 2014 – Zaak C-575/12 – Air Baltic Corporation)

Overeenkomst 19 juni 1990 Uitvoering Akkoord van Schengen

- Artikel 54 van de Overeenkomst ter uitvoering van het Schengenakkoord, moet aldus worden uitgelegd dat een beschikking houdende dat er geen grond is om de verdachte naar een vonnisgerecht te verwijzen die, in de overeenkomstsluitende staat waar deze beschikking is gegeven, in de weg staat aan hernieuwde vervolging van de persoon op wie de beschikking betrekking heeft ter zake van dezelfde feiten, tenzij nieuwe bezwaren tegen hem aan het licht komen, moet worden beschouwd als een beslissing die een onherroepelijk vonnis in de zin van dat artikel inhoudt en dientengevolge in de weg staat aan hernieuwde vervolging van dezelfde persoon ter zake van dezelfde feiten in een andere overeenkomstsluitende staat.

(HvJ 5 juni 2014, Strafzaak tegen M, C-398/12)

- 1. Artikel 54 van de Overeenkomst ter uitvoering van het Schengenakkoord, dat de toepassing van het beginsel ne bis in idem afhankelijk stelt van de voorwaarde dat in geval van veroordeling de straf „is ondergaan” of „daadwerkelijk ten uitvoer wordt gelegd”, is verenigbaar met artikel 50 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie, waarin dat beginsel wordt gewaarborgd.

2. Artikel 54 van die overeenkomst moet aldus worden uitgelegd dat niet kan worden aangenomen dat een straf is ondergaan of ten uitvoer wordt gelegd in de zin van die bepaling, wanneer een persoon, die bij eenzelfde beslissing van een rechterlijke instantie van een andere lidstaat is veroordeeld tot een geldstraf en tot een vrijheidsstraf, alleen de hem opgelegde geldstraf betaalt, terwijl de vrijheidsstraf niet ten uitvoer is gelegd.

(HvJ 27 mei 2014, Strafzaak tegen Spasic, C-129/14 PPU)

Handelsrecht, Financieel en Economisch Recht

Richtlijn 2001/29/EG van 22 mei 2001 betreffende de harmonisatie van bepaalde aspecten van het auteursrecht en de naburige rechten in de informatiemaatschappij

- Artikel 5 van richtlijn 2001/29/EG moet aldus worden uitgelegd dat kopieën op het computerscherm van de gebruiker en kopieën in het internetcachegeheugen van de harde schijf van die computer die door een eindgebruiker bij het raadplegen van een internetsite worden gemaakt, voldoen aan de voorwaarden tijdelijk te zijn, van voorbijgaande of incidentele aard te zijn en een integraal en essentieel onderdeel te vormen van een technisch procedé, alsook aan de voorwaarden van artikel 5, lid 5, van die richtlijn, en derhalve zonder toestemming van de houders van auteursrechten mogen worden gemaakt. (HvJ 5 juni 2014, Public Relations Consultants Association, C-360/13)

- 1. Artikel 5, lid 3, sub k, van richtlijn 2001/29/EG moet aldus worden uitgelegd dat het in deze bepaling vervatte begrip „parodie” een autonoom Unierechtelijk begrip is.

2. Artikel 5, lid 3, sub k, van richtlijn 2001/29 moet aldus worden uitgelegd dat de wezenlijke kenmerken van de parodie erin bestaan dat, enerzijds, een bestaand werk wordt nagebootst doch met duidelijke verschillen met het bestaande werk en, anderzijds, aan humor wordt gedaan of de spot wordt gedreven. Het begrip „parodie” in de zin van deze bepaling dient niet te voldoen aan zodanige voorwaarden dat de parodie een ander eigen oorspronkelijk karakter vertoont dan louter duidelijke verschillen met het geparodieerde oorspronkelijke werk, redelijkerwijze aan een andere persoon dan de auteur van het oorspronkelijke werk zelf kan worden toegeschreven, betrekking heeft op het oorspronkelijke werk zelf of de bron van het geparodieerde werk vermeldt.

Evenwel moet de toepassing in een concreet geval van de beperking ten aanzien van de parodie in de zin van artikel 5, lid 3, sub k, van richtlijn 2001/29 een rechtvaardig evenwicht in acht nemen tussen, enerzijds, de belangen en rechten van de in de artikelen 2 en 3 van deze richtlijn bedoelde personen en, anderzijds, de vrije meningsuiting van de gebruiker van een beschermd werk die zich beroept op de beperking ten aanzien van de parodie in de zin van dit artikel 5, lid 3, sub k.

Het staat aan de verwijzende rechter om, rekening houdend met alle omstandigheden van het hoofdgeding, te oordelen of de toepassing van de beperking ten aanzien van de parodie in de zin van artikel 5, lid 3, sub k, van richtlijn 2001/29, in de veronderstelling dat de in het hoofdgeding aan de orde zijnde tekening deze wezenlijke kenmerken van de parodie vertoont, dit rechtvaardige evenwicht in acht neemt.

(HvJ 3 september 2014 – Zaak C-201/13 – Deckmyn en Vrijheidsfonds vzw)

- 1. Het begrip „te koop aangeboden of aan licentievoorwaarden onderworpen” in artikel 5, lid 3, sub n, van richtlijn 2001/29/EG moet aldus worden opgevat dat het impliceert dat de rechthebbende en een in die bepaling bedoelde instelling, zoals een voor het publiek toegankelijke bibliotheek, voor het betrokken werk een licentie- of gebruiksovereenkomst moeten hebben gesloten, waarin de voorwaarden zijn vastgelegd waaronder deze instelling het werk mag gebruiken.

2. Artikel 5, lid 3, sub n, van richtlijn 2001/29, gelezen in samenhang met artikel 5, lid 2, sub c, ervan, moet aldus worden uitgelegd dat het niet eraan in de weg staat dat een lidstaat aan de in die bepalingen bedoelde voor het publiek toegankelijke bibliotheken het recht verleent om de van hun verzamelingen deel uitmakende werken te digitaliseren, indien die reproductiehandeling noodzakelijk is om die werken via speciale terminals in de gebouwen van die instellingen beschikbaar te stellen voor de gebruikers.

3. Artikel 5, lid 3, sub n, van richtlijn 2001/29 moet aldus worden uitgelegd dat het niet geldt voor handelingen zoals het afdrukken van werken op papier of de opslag ervan op een USB-stick, die door de gebruikers worden verricht via speciale terminals die zijn geïnstalleerd in de in die bepaling bedoelde voor het publiek toegankelijke bibliotheken. Dergelijke handelingen kunnen echter in voorkomend geval toegestaan zijn op grond van de wetgeving waarmee in het nationale recht uitvoering wordt gegeven aan de beperkingen of restricties waarin is voorzien bij artikel 5, lid 2, sub a of b, van die richtlijn, voor zover in elk concreet geval is voldaan aan de in die bepalingen gestelde voorwaarden.
(HvJ 11 september 2014 – Zaak C-117/13 – Technische Universität Darmstadt)

Richtlijn 89/104/EG van 21 december 1988 en Richtlijn 2008/95/EG van 22 oktober 2008 Merk-aanpassing recht EG-Lidstaten

- De prestaties van een marktdeelnemer die erin bestaan om diensten samen te brengen opdat de consument deze gemakkelijk kan vergelijken en verwerven, kunnen vallen onder het begrip „diensten” bedoeld in artikel 2 van richtlijn 2008/95/EG. Een merkaanvraag voor een dienst van samenbrenging van diensten moet voldoende duidelijk en nauwkeurig geformuleerd zijn opdat de bevoegde autoriteiten en de andere marktdeelnemers kunnen weten welke diensten de aanvrager voornemens is samen te brengen.
(HvJ 10 juli 2014 – Zaak C-420/13 – Netto Marken Discount)

- De artikelen 2 en 3 van richtlijn 2008/95/EG moeten aldus worden uitgelegd dat de voorstelling van de inrichting van een verkoopruimte voor waren door een gewone tekening zonder opgave van maten of verhoudingen kan worden ingeschreven als merk voor diensten die bestaan in verrichtingen betreffende deze waren maar niet integrerend deel uitmaken van de verkoop van deze waren, mits zij geschikt is om de diensten van de merkaanvrager te onderscheiden van die van andere ondernemingen en mits geen van de in deze richtlijn genoemde weigeringsgronden zich daartegen verzet.
(HvJ 10 juli 2014 – Zaak C-421/13 – Apple)

- Artikel 3, leden 1 en 3, van richtlijn 2008/95/EG staat in de weg aan een uitlegging van het nationale recht volgens welke in procedures waarin de vraag aan de orde is of een contourloos kleurmerk door gebruik onderscheidend vermogen heeft verkregen, in ieder geval uit een opinieonderzoek een herkeningsgraad van dit merk van minstens 70% moet blijken. Wanneer een lidstaat geen gebruik heeft gemaakt van de in artikel 3, lid 3, tweede volzin, van richtlijn 2008/95 geboden mogelijkheid, dient in het kader van een nietigheidsprocedure die betrekking heeft op een merk dat intrinsiek onderscheidend vermogen mist, te worden onderzocht of een dergelijk onderscheidend vermogen is verkregen vóór de datum van indiening van de aanvraag tot inschrijving van dit merk. In dit verband is niet van belang dat de houder van het litigieuze merk aanvoert dat dit in ieder geval na de indiening van de inschrijvingsaanvraag, maar vóór de inschrijving ervan door gebruik onderscheidend vermogen heeft verkregen. Wanneer een lidstaat geen gebruik heeft gemaakt van de in artikel 3, lid 3, tweede volzin, van richtlijn 2008/95 geboden mogelijkheid, staat het er niet aan in de weg dat het litigieuze merk in het kader van een nietigheidsprocedure nietig wordt verklaard wanneer het intrinsiek onderscheidend vermogen mist en de houder ervan er niet in slaagt om aan te tonen dat dit merk vóór de datum van indiening van de inschrijvingsaanvraag onderscheidend vermogen had verkregen als gevolg van het gebruik dat ervan was gemaakt.
(HvJ 19 juni 2014 – Gevoegde zaken C-217/13 en C-218/13 – Oberbank en Banco Santander en Santander Consumer Bank)

- 1. Artikel 3, lid 1, sub e, eerste streepje, van de Eerste richtlijn (89/104/EEG) van de Raad van 21 december 1988 betreffende de aanpassing van het merkenrecht der lidstaten moet aldus worden uitgelegd dat de in deze bepaling vastgestelde grond voor weigering van inschrijving van toepassing kan zijn op een teken dat uitsluitend bestaat uit de vorm van een waar waarbij één of meerdere wezenlijke gebruikskenmerken aanwezig zijn die inherent zijn aan de generieke functie of functies van deze waar en waarnaar de consument mogelijksterwijs in de waren van concurrenten zoekt.

2. Artikel 3, lid 1, sub e, derde streepje, van de Eerste richtlijn (89/104) moet aldus worden uitgelegd dat de in deze bepaling vastgestelde grond voor weigering van inschrijving van toepassing kan zijn op een teken dat uitsluitend bestaat uit de vorm van een waar met verschillende kenmerken die aan de waar verschillende wezenlijke waarden kunnen geven. De perceptie van de vorm van de waar door het doelpubliek is slechts één van de elementen bij de beoordeling of de betrokken weigeringsgrond van toepassing is.

3. Artikel 3, lid 1, sub e, van de Eerste richtlijn (89/104) moet aldus worden uitgelegd dat de in het eerste en het derde streepje van deze bepaling vermelde gronden voor weigering van inschrijving niet gecombineerd kunnen worden toegepast.

(HvJ 18 september 2014 – Zaak C-205/13 – Hauck)

Verordening 207/2009 van 26 februari 2009 inzake het Gemeenschapsmerk

- Het begrip „lidstaat waar de inbreuk heeft plaatsgevonden” als bedoeld in artikel 93, lid 5, van verordening (EG) nr. 40/94 van 20 december 1993 inzake het gemeenschapsmerk moet aldus worden uitgelegd dat wanneer een inbreukmakende waar op het grondgebied van een lidstaat is verkocht en geleverd en vervolgens door de verkrijger ervan op het grondgebied van een andere lidstaat is doorverkocht, op grond van deze bepaling geen rechterlijke bevoegdheid kan worden vastgesteld om kennis te nemen van een vordering betreffende inbreuk tegen de oorspronkelijke verkoper die zelf niet heeft gehandeld in de lidstaat van de aangezochte rechter.

(HvJ 5 juni 2014, Coty Germany, C-360/12)

Verordening nr. 6/2002 van 12 december 2001 betreffende gemeenschapsmodellen

- Een model kan slechts worden geacht een eigen karakter te hebben indien de algemene indruk die dat model bij de geïnformeerde gebruiker wekt, verschilt van de algemene indruk die bij diezelfde gebruiker wordt gewekt niet door een combinatie van afzonderlijke kenmerken van meerdere oudere modellen, maar door een of meer individueel beschouwde oudere modellen.

De houder van een niet-ingeschreven gemeenschapsmodel, opdat een rechtbank voor het gemeenschapsmodel dit model als rechtsgeldig beschouwt, hoeft niet te bewijzen dat dit model een eigen karakter in de zin van artikel 6 van Verordening (EG) nr. 6/2002 heeft, maar moet enkel aangeven in welk opzicht dat model een eigen karakter heeft, dat wil zeggen dat hij moet aangeven welk kenmerk of welke kenmerken van het betrokken model, volgens hem, dat model een eigen karakter geven.

(HvJ 19 juni 2014 – Zaak C-345/13 – Karen Millen Fashions)

Wet van 21 maart 1991 betreffende de hervorming van sommige economische overheidsbedrijven

Sub artikelen 97 en 98

- De artikelen 6 en 13 van richtlijn 2002/20/EG van 7 maart 2002 betreffende de machtiging voor elektronischecommunicatienetwerken en -diensten (machtigingsrichtlijn) moeten aldus worden uitgelegd dat zij niet eraan in de weg staan dat operatoren die elektronischecommunicatienetwerken of -diensten leveren, aan een algemene belasting op vestigingen worden onderworpen wegens de aanwezigheid op publiek of privaat domein van gsm-masten, -pylonen of -antennes die nodig zijn voor hun activiteit.
(HvJ 4 september 2014 – Gevoegde zaken C-256/13 en C-264/13 – Belgacom Mobistar)

Besluit van 19 november 2010 van de Vlaamse Regering houdende algemene bepalingen over het energiebeleid

- 1. Artikel 5 van richtlijn 2001/77/EG van 27 september 2001 betreffende de bevordering van elektriciteitsopwekking uit hernieuwbare energiebronnen op de interne elektriciteitsmarkt moet aldus worden uitgelegd dat het niet in de weg staat aan een nationale steunregeling die voorziet in de toekenning door de bevoegde gewestelijke reguleringsinstantie van verhandelbare certificaten voor de op het grondgebied van het betrokken gewest opgewekte stroom uit hernieuwbare energiebronnen en die de elektriciteitsleveranciers, op straffe van een administratieve geldboete, verplicht tot jaarlijkse inlevering bij die reguleringsinstantie van een bepaalde hoeveelheid van deze certificaten die overeenstemt met een bepaald deel van hun totale in dat gewest geleverde elektriciteit en waarbij deze leveranciers niet aan die verplichting kunnen voldoen door garanties van oorsprong te gebruiken die afkomstig zijn uit andere lidstaten van de Europese Unie of uit derde landen die partij zijn bij de EER-Overeenkomst.

2. De artikelen 28 EG en 30 EG en de artikelen 11 en 13 van de Overeenkomst betreffende de EER van 2 mei 1992 moeten aldus worden uitgelegd dat zij niet in de weg staan aan een nationale steunregeling als beschreven in punt 1 van het onderhavige dictum, voor zover:

- mechanismen zijn ingesteld die verzekeren dat een daadwerkelijke certificatenmarkt tot stand komt waar vraag en aanbod elkaar kunnen ontmoeten en een evenwicht kunnen bereiken, zodat de betrokken leveranciers daadwerkelijk de mogelijkheid hebben om zich op die markt onder billijke voorwaarden certificaten aan te schaffen;
- de berekeningswijze en het bedrag van de administratieve geldboete die moet worden betaald door de leveranciers die niet aan de in punt 1 van het onderhavige dictum vermelde verplichting hebben voldaan, aldus zijn vastgesteld dat zij niet verder gaan dan nodig is om de producenten te stimuleren hun productie van stroom uit hernieuwbare energiebronnen daadwerkelijk te verhogen en de aan die verplichting onderworpen leveranciers ertoe aan te zetten zich daadwerkelijk de vereiste certificaten aan te schaffen en daarbij met name wordt vermeden dat deze leveranciers te zwaar worden bestraft.

3. De non-discriminatieregels van respectievelijk artikel 18 VWEU, artikel 4 van de Overeenkomst betreffende de EER van 2 mei 1992 en artikel 3, lid 1, van richtlijn 2003/54/EG van 26 juni 2003 betreffende gemeenschappelijke regels voor de interne markt voor elektriciteit en houdende intrekking van richtlijn 96/92/EG, moeten aldus worden uitgelegd dat zij niet in de weg staan aan een nationale steunregeling als beschreven in punt 1 van het onderhavige dictum.
(HvJ 11 september 2014 – Gevoegde zaken C-204/12 t/m C-208/12 – Essent Belgium)

WAM (aansprakelijkheid motorrijtuigen)

- Artikel 3, lid 1, van richtlijn 72/166/EEG van 24 april 1972 inzake de onderlinge aanpassing van de wetgevingen der lidstaten betreffende de verzekering tegen de wettelijke aansprakelijkheid waartoe de deelneming aan het verkeer van motorvoertuigen aanleiding kan geven en de controle op de verzekering tegen deze aansprakelijkheid moet aldus worden uitgelegd dat het daarin vervatte begrip „deelneming aan het verkeer van voertuigen” mede ziet op elk gebruik van een voertuig dat overeenstemt met de gebruikelijke functie ervan. Zo kan dit begrip zien op het manoeuvre dat een tractor op de binnenplaats van een boerderij uitvoert om met de aanhangwagen waarmee deze tractor is uitgerust, een schuur binnen te rijden, hetgeen de verwijzende rechter dient te controleren. (HvJ 4 september 2014, Vnuk, C-162/13)

Richtlijn 2000/31/EG van 8 juni 2000 inzake elektronische handel

- 1. Artikel 2, sub a, van richtlijn 2000/31/EG („richtlijn inzake elektronische handel”) moet aldus worden uitgelegd dat het begrip „diensten van de informatiemaatschappij”, in de zin van die bepaling, online-informatiediensten omvat waarbij de dienstverlener niet wordt vergoed door de afnemer van de dienst, maar door inkomsten die hij haalt uit op een website gepubliceerde reclame.

2. In een zaak als het hoofdgeding staat richtlijn 2000/31 niet in de weg aan de toepassing van een regeling voor de civiele aansprakelijkheid voor smaad. (HvJ 11 september 2014 – Zaak C-291/13 – Papasavvas e.a.)

- 1. De in de artikelen 12 tot en met 14 van richtlijn 2000/31 vermelde beperkingen van de civiele aansprakelijkheid beogen niet het geval van een persbedrijf dat beschikt over een internetsite waarop de elektronische versie van een krant wordt gepubliceerd en waarbij dit persbedrijf wordt vergoed door inkomsten die het haalt uit door de op die website gepubliceerde reclame, daar het weet welke informatie is gepubliceerd en het daarover controle heeft, ongeacht of de toegang tot deze website betalend dan wel gratis is.

2. De in de artikelen 12 tot en met 14 van richtlijn 2000/31 vermelde beperkingen van de civiele aansprakelijkheid kunnen van toepassing zijn op gedingen tussen particulieren over de civiele aansprakelijkheid voor smaad indien is voldaan aan de in die artikelen vermelde voorwaarden.

3. Een verlener van diensten aan de informatiemaatschappij kan zich niet op grond van de artikelen 12 tot en met 14 van richtlijn 2000/31 verzetten tegen de instelling tegen hem van een rechtsvordering inzake civiele aansprakelijkheid en bijgevolg tegen de vaststelling van voorlopige maatregelen door een nationale rechter. De beperkingen van de aansprakelijkheid waarin deze bepalingen voorzien, kunnen door de dienstverlener worden ingeroepen overeenkomstig de bepalingen van nationaal recht die de uitvoering ervan verzekeren of, bij ontstentenis daarvan, overeenkomstig de richtlijnconforme uitlegging van dat nationale recht. Richtlijn 2000/31 kan echter, in het kader van een geding als het hoofdgeding, uit zichzelf geen verplichtingen aan een particulier opleggen en dus niet als zodanig tegen hem worden ingeroepen.

(HvJ 11 september 2014 – Zaak C-291/13 – Papasavvas e.a.)

Verordening 1346/2000 van 29 mei 2000 betreffende insolventieprocedures

- 1. Verordening nr. 1346/2000 moet aldus worden uitgelegd dat, wanneer de hoofdinsolventieprocedure een liquidatieprocedure is, de inaanmerkingneming van opportuiniteitscriteria door de rechter bij wie een secundaire insolventieprocedure wordt aangevraagd, zaak is van het nationale recht van de lidstaat op het

grondgebied waarvan die procedure wordt aangevraagd. De lidstaten moeten bij de vaststelling van de voorwaarden om een secundaire procedure te openen, echter het Unierecht in acht nemen, met name de algemene beginselen daarvan en verordening nr. 1346/2000.

2. Artikel 3, lid 2, van verordening (EG) nr. 1346/2000 van de Raad van 29 mei 2000 betreffende insolventieprocedures moet aldus worden uitgelegd dat bij liquidatie van een vennootschap in een andere lidstaat dan die waar zij haar hoofdkantoor heeft, die vennootschap ook in de lidstaat waar zij haar hoofdkantoor heeft en rechtspersoonlijkheid heeft, aan een secundaire insolventieprocedure kan worden onderworpen.

3. Artikel 29, sub b, van verordening nr. 1346/2000 moet aldus worden uitgelegd dat de vraag welke persoon of autoriteit bevoegd is om een secundaire insolventieprocedure aan te vragen, moet worden beoordeeld op grond van het nationale recht van de lidstaat op het grondgebied waarvan die procedure wordt aangevraagd. Het recht om een secundaire insolventieprocedure aan te vragen mag echter niet worden beperkt tot schuldeisers wier woonplaats of hoofdkantoor zich bevindt in de lidstaat op het grondgebied waarvan de betrokken vestiging is gelegen of tot schuldeisers wier vordering het resultaat is van een uit de exploitatie van die vestiging voortvloeiende verplichting.

(HvJ september 2014 – Zaak C-327/13 – Burgo Group)

Richtlijn 93/13/EEG van 5 april 1993 betreffende oneerlijke bedingen in consumentenovereenkomsten

- 1. Richtlijn 93/13/EEG van 5 april 1993 betreffende oneerlijke bedingen in consumentenovereenkomsten moet aldus worden uitgelegd dat zij zich niet verzet tegen een nationale regeling volgens welke een schuldvordering die is gebaseerd op mogelijkere wijs oneerlijke contractuele bedingen kan worden geïnd door middel van buitengerechtigde executie van een zekerheidsrecht op het onroerend goed van de consument, voor zover die regeling de bescherming van de door die richtlijn aan de consument verleende rechten niet praktisch onmogelijk of uiterst moeilijk maakt. Het staat aan de verwijzende rechter om dit na te gaan.

2. Artikel 1, lid 2, van richtlijn 93/13 moet aldus worden uitgelegd dat een beding in een overeenkomst tussen een verkoper en een consument slechts buiten de werkingssfeer van die richtlijn valt wanneer in dat contractueel beding een dwingende wettelijke of bestuursrechtelijke bepaling inhoudelijk is overgenomen. Het staat aan de verwijzende rechter na te gaan of dat het geval is.

(HvJ 10 september 2014 – Zaak C-34/13 – Kušionová)

Richtlijn 2005/29/EG oneerlijke handelspraktijken van 11 mei 2005 en wet van 6 april 2010 betreffende marktpraktijken en consumentenbescherming

- België is de krachtens de artikelen 2, sub b en d, 3 en 4 van richtlijn 2005/29 op hem rustende verplichtingen niet nagekomen door beoefenaars van een vrij beroep, tandartsen en kinesisten uit te sluiten van de werkingssfeer van de wet van 14 juli 1991 betreffende de handelspraktijken en de voorlichting en bescherming van de consument, waarbij de richtlijn oneerlijke handelspraktijken is omgezet in Belgisch recht.

(HvJ 10 juli 2014 – Zaak C-421/12 – Commissie / België)

Verordening 261/2004 van 11 februari 2004 tot vaststelling van gemeenschappelijke regels inzake compensatie en bijstand aan luchtreizigers bij instapweigering en annulering of langdurige vertraging van vluchten

- De artikelen 2, 5 en 7 van verordening (EG) nr. 261/2004 moeten aldus worden uitgelegd dat het begrip „aankomsttijd”, dat is gebruikt tot bepaling van de omvang van de door de luchtreizigers geleden vertraging, duidt op het tijdstip waarop ten minste een vliegtuigdeur opent, met dien verstande dat de passagiers op dat tijdstip het toestel mogen verlaten.
(HvJ 4 september 2014 – Zaak C-452/13 – Germanwings)

VWEU

- Artikel 101 VWEU moet aldus worden uitgelegd dat het in de weg staat aan een uitlegging en toepassing van het interne recht van een lidstaat volgens welke het om juridische redenen categorisch is uitgesloten dat de ondernemingen die bij een kartel zijn betrokken, civielrechtelijk aansprakelijk worden gehouden voor schade die voortvloeit uit het feit dat een niet aan dit kartel deelnemende onderneming, gelet op de praktijken van dat kartel, hogere prijzen heeft toegepast dan de prijzen die zij zonder kartel had kunnen hanteren.
(HvJ 5 juni 2014, KONE AG, C-557/12)

- 1. Wanneer de Europese Commissie op grond van artikel 108, lid 3, VWEU de in lid 2 van dat artikel bedoelde formele onderzoeksprocedure heeft ingeleid met betrekking tot een niet-aangemelde maatregel die op dat ogenblik ten uitvoer werd gelegd, moet een nationale rechterlijke instantie waarbij een verzoek om beëindiging van de tenuitvoerlegging van die maatregel en terugvordering van de reeds uitgekeerde bedragen wordt ingediend alle nodige maatregelen nemen om gevolgen te verbinden aan een eventuele schending van de verplichting tot opschorting van de tenuitvoerlegging van die maatregel.

Daartoe mag de nationale rechterlijke instantie hetzij de tenuitvoerlegging van de maatregel in kwestie schorsen en de terugvordering van de reeds uitgekeerde bedragen gelasten, hetzij voorlopige maatregelen opleggen om de belangen van de betrokkenen veilig te stellen en om ervoor te zorgen dat het besluit van de Commissie tot inleiding van de formele onderzoeksprocedure zijn nuttige werking behoudt.

2. Een nationale rechterlijke instantie mag in een situatie als die van het hoofdgeding de behandeling van de zaak niet schorsen totdat de formele onderzoeksprocedure is afgesloten.

(HvJ 4 april 2014, Flughafen Lübeck, C-27/13)

Sociaal recht

Richtlijn 2003/88/EG van 4 november 2003 betreffende een aantal aspecten van de organisatie van de arbeidstijd

- 1. Artikel 7, lid 1, van richtlijn 2003/88/EG moet in die zin worden uitgelegd dat het zich verzet tegen nationale voorschriften en praktijken op grond waarvan een werknemer wiens beloning bestaat uit ten eerste een basisloon en ten tweede een provisie waarvan het bedrag wordt bepaald op basis van de overeenkomsten die door de werkgever worden gesloten naar aanleiding van door deze werknemer tot stand gebrachte verkopen, uit hoofde van zijn jaarlijkse vakantie met behoud van loon slechts recht heeft op een beloning die uitsluitend bestaat uit zijn basisloon.

2. De methoden voor de berekening van de provisie waarop een werknemer als de verzoeker in het hoofdgeding recht heeft uit hoofde van zijn jaarlijkse vakantie met behoud van loon, moeten door de nationale rechter worden beoordeeld op

basis van de in de rechtspraak van het Hof van Justitie van de Europese Unie geformuleerde regels en criteria en in het licht van het met artikel 7 van richtlijn 2003/88 nagestreefde doel.

(HvJ 22 mei 2014, Lock, C-539/12)

Richtlijn 2004/38/EG van 29 april 2004 betreffende het recht van vrij verkeer en verblijf op het grondgebied van de lidstaten voor de burgers van de Unie en hun familieleden

- Een vrouw behoudt haar status van „werknemer” indien zij ophoudt met werken of met het zoeken van werk wegens de fysieke ongemakken in een gevorderd stadium van de zwangerschap en in de periode onmiddellijk na de bevalling, mits zij binnen een redelijke termijn na de geboorte van haar kind haar werk weer opneemt of een nieuwe baan vindt.

(HvJ 19 juni 2014 – Zaak C-507/12 – Saint Prix)

- Een derdelander die een ononderbroken periode van vijf jaar vóór de datum van omzetting van de richtlijn in een lidstaat heeft verbleven als echtgenoot van een unieburger die in die lidstaat werkte, moet worden geacht het duurzame verblijfsrecht te hebben verworven, zelfs indien de echtgenoten tijdens die periode hebben besloten om uit elkaar te gaan en met andere partners zijn gaan samenleven en de woning waarin die derdelander woont niet langer wordt verschaft of daarin niet wordt voorzien door zijn echtgeno(o)t(e) die unieburger is. Dat een nationale rechterlijke instantie in het kader van een schadevordering wegens schending van Unierecht om met betrekking tot het in het hoofdgeding aan de orde zijnde Unierecht om een prejudiciële beslissing te verzoeken, is geen beslissend element dat in aanmerking moet worden genomen bij de vaststelling of dat recht kennelijk werd geschonden door de lidstaat.

(HvJ 10 juli 2014 – Zaak C-244/13 – Ogieriakhi)

Richtlijn 2000/78 van 27 november 2000 tot instelling van een algemeen kader van gelijke behandeling in arbeid en beroep

- 1. Artikel 3, lid 1, sub c, van richtlijn 2000/78/EG van de Raad van 27 november 2000 tot instelling van een algemeen kader voor gelijke behandeling in arbeid en beroep moet aldus worden uitgelegd dat de beloningsvoorwaarden voor ambtenaren binnen de werkingssfeer van die richtlijn vallen.

2. In omstandigheden zoals die in de hoofdgedingen vereist het Unierecht, en in het bijzonder artikel 17 van richtlijn 2000/78, niet dat aan gediscrimineerde ambtenaren retroactief een bedrag wordt toegekend ten belope van het verschil tussen de daadwerkelijk ontvangen bezoldiging en de bezoldiging van de hoogste trap in hun salarisgroep. Het staat aan de verwijzende rechter om na te gaan of alle in de rechtspraak van het Hof van Justitie van de Europese Unie neergelegde voorwaarden zijn vervuld om de betreffende lidstaat op grond van het Unierecht aansprakelijk te stellen.

(HvJ 19 juni 2014, Thomas Specht (C-501/12), Jens Schombera (C-502/12), Alexander Wieland (C-503/12), Uwe Schönefeld (C-504/12), Antje Wilke (C-505/12), Gerd Schini (C-506/12), Rena Schmeel (C-540/12), Ralf Schuster (C-541/12), gevoegde zaken C-501/12 tot en met C-506/12, C-540/12 en C-541/12)

Richtlijn 2001/23/EG van 12 maart 2001 inzake de onderlinge aanpassing van de wetgevingen der lidstaten betreffende het behoud van de rechten van de werknemers bij overgang van ondernemingen, vestigingen of onderdelen van ondernemingen of vestigingen

- Artikel 3, lid 3, van richtlijn 2001/23/EG moet aldus worden uitgelegd dat arbeidsvoorwaarden die bij collectieve overeenkomst zijn vastgesteld en naar het recht van een lidstaat, ondanks de beëindiging van die overeenkomst, nawerken ten aanzien van de arbeidsbetrekkingen die direct vóór de beëindiging ervan daaronder vielen, totdat voor deze arbeidsbetrekkingen een nieuwe collectieve overeenkomst in werking treedt of met de betrokken werknemers een nieuwe individuele overeenkomst wordt gesloten, „in een collectieve overeenkomst vastgelegde arbeidsvoorwaarden” in de zin van die bepaling zijn.
(HvJ 11 september 2014 – Zaak C-328/13 – Österreichischer Gewerkschaftsbund)

Richtlijn 80/987 van 20 oktober 1980 - Bescherming van de werknemers bij insolventie van de werkgever en Richtlijn 2008/94/EG van 22 oktober 2008 betreffende de bescherming van de werknemers bij insolventie van de werkgever.

- Richtlijn 80/987/EEG van 20 oktober 1980 inzake de bescherming van de werknemers bij insolventie van de werkgever, zoals gewijzigd bij richtlijn 2002/74/EG, moet aldus worden uitgelegd dat zij zich niet verzet tegen een nationale regeling die geen loonaanspraken waarborgt die meer dan zes maanden vóór de indiening van een verzoek tot insolventverklaring van de werkgever opeisbaar zijn geworden, ook al hebben de werknemers vóór het begin van die periode een gerechtelijke procedure tegen hun werkgever ingesteld met het oog op de vaststelling en de gedwongen invordering van die aanspraken.
(HvJ 10 april 2014, Joaquim Fernando Macedo Maia, C-511/12)

Verordening 883/2004 van 29 april 2004 betreffende de coördinatie van de socialezekerheidsstelsels

- Artikel 1, sub j en k, van verordening (EG) nr. 883/2004 moet voor de toepassing van de artikelen 19, lid 1, of 20, leden 1 en 2, van die verordening aldus worden uitgelegd dat een burger van de Unie die in een eerste lidstaat woont en tijdens vakantie in een tweede lidstaat plotseling een ernstige aandoening krijgt waardoor hij genoodzaakt is gedurende elf jaar in die lidstaat te blijven wegens deze ziekte en de beschikbaarheid van gespecialiseerde medische zorg in de nabijheid van de plaats waar hij feitelijk woont, moet worden geacht in deze tweede lidstaat te „verblijven” wanneer het gewone centrum van zijn belangen zich in de eerste lidstaat bevindt. Het staat aan de nationale rechterlijke instantie het gewone centrum van de belangen van deze staatsburger te bepalen aan de hand van een beoordeling van alle relevante feiten en rekening houdend met de wil van de betrokkene zoals deze blijkt uit die feiten, waarbij de enkele omstandigheid dat die staatsburger gedurende een lange periode in de tweede lidstaat is gebleven, als zodanig en op zichzelf niet volstaat om te oordelen dat hij in die staat woont.
(HvJ 5 juni 2014, Health Service Executive, C-255/13)

- 1. Verordening nr. 1408/71 van 14 juni 1971 betreffende de toepassing van de sociale zekerheidsregelingen op loontrekkenden en hun gezinnen, die zich binnen de Gemeenschap verplaatsen, zoals gewijzigd bij verordening 118/97, zoals gewijzigd bij verordening, en met name artikel 13 ervan, moet aldus worden uitgelegd dat zij zich ertegen verzet dat een lidstaat als bevoegd wordt beschouwd om gezinsbijslag aan een persoon toe te kennen op basis van het enkele feit dat deze persoon een geregistreerde verblijfplaats op het grondgebied van deze lidstaat heeft, zonder dat hij en zijn gezinsleden werken of gewoonlijk verblijven in deze lidstaat. Artikel 13 van deze verordening moet aldus worden uitgelegd dat het zich tevens verzet tegen het feit dat een lidstaat die niet bevoegd is ten aanzien van een bepaalde persoon, deze persoon toch

gezinsbijslag toekent, tenzij er tussen de betrokken situatie en het grondgebied van deze eerste lidstaat een duidelijke en bijzonder nauwe band bestaat.

2. Verordening nr. 883/2004, zoals gewijzigd bij verordening (EG) nr. 988/2009 en met name artikel 11 ervan, moet aldus worden uitgelegd dat zij zich ertegen verzet dat een lidstaat als bevoegd wordt beschouwd gezinsbijslag aan een persoon toe te kennen op basis van het enkele feit dat deze persoon een geregistreerde woonplaats op het grondgebied van deze lidstaat heeft, zonder dat hij en zijn gezinsleden werken of gewoonlijk verblijven in deze lidstaat.

(HvJ 11 september 2014 – Zaak C-394/13 – B)

Fiscaal recht

Richtlijn 2006/112/EG van 28 november 2006 betreffende het gemeenschappelijke stelsel van BTW en de door haar ingetrokken Richtlijn 6, 77/388/EEG van 17 mei 1977 BTW, omzetbelasting, uniforme grondslag

- Artikel 5, lid 7, sub a, van de Zesde richtlijn (77/388/EEG) van 17 mei 1977 betreffende de harmonisatie van de wetgevingen der lidstaten inzake omzetbelasting – Gemeenschappelijk stelsel van btw: uniforme grondslag, moet aldus worden uitgelegd dat het van toepassing is in een situatie als die in het hoofdgeding, waarin een gemeente een gebouw in gebruik neemt dat zij op aan haar toebehorende grond heeft laten bouwen en dat zij voor 94 % van de oppervlakte zal gaan gebruiken voor haar activiteiten als overheid en voor 6 % van die oppervlakte voor haar activiteiten als belastingplichtige, waarvan 1 % voor vrijgestelde verrichtingen die geen recht op aftrek van btw geven. Het latere gebruik van het gebouw voor de activiteiten van de gemeente kan echter slechts recht geven op aftrek van voorbelasting die is voldaan ten behoeve van de bestemming als in die bepaling bedoeld, voor dat deel dat overeenstemt met het gebruik voor doeleinden van belastbare handelingen, zulks krachtens artikel 17, lid 5, van de Zesde richtlijn.

(HvJ 10 september 2014 – Zaak C-92/13 – Gemeente 's-Hertogenbosch)

- Artikel 13, B, sub d, van de Zesde richtlijn (77/388/EEG) moet aldus worden uitgelegd dat de verkoop van een kortingskaart geen handeling betreffende „andere waardepapieren” of „andere handelspapieren” vormt in de zin van punt 5 respectievelijk punt 3 van deze bepaling, die ziet op een aantal handelingen die de lidstaten moeten vrijstellen van btw.

(HvJ 12 juni 2014, Granton Advertising, C-461/12)

- De onmogelijkheid voor een leasemaatschappij om geleasede goederen terug te krijgen na ontbinding van de lease-overeenkomst wegens niet-nakoming door de leasener, ofschoon deze maatschappij maatregelen tot terugvordering van deze goederen heeft genomen en na ontbinding van de overeenkomst geen tegenprestaties meer heeft ontvangen, kan niet worden gelijkgesteld aan een goederenlevering onder bezwarende titel in de zin van de richtlijn.

(HvJ 17 juli 2014 – Zaak C-438/13 – BCR Leasing)

- 1. De artikelen 2, lid 1, 9 en 11 van richtlijn 2006/112/EG van 28 november 2006 betreffende het gemeenschappelijke stelsel van btw, moeten aldus worden uitgelegd dat de diensten die een in een derde land gevestigd hoofdkantoor verricht voor zijn filiaal in een lidstaat, belastbare handelingen vormen indien dat filiaal lid is van een groep personen die voor de btw als één belastingplichtige kunnen worden aangemerkt.

2. De artikelen 56, 193 en 196 van richtlijn 2006/112 moeten aldus worden uitgelegd dat een groep personen in een lidstaat die voor de btw als één belastingplichtige kunnen worden aangemerkt, in een situatie waarin een in een derde land gevestigd hoofdkantoor van een vennootschap diensten onder

bezwarende titel verricht voor een filiaal van dezelfde vennootschap dat gevestigd is in die lidstaat en lid is van die groep, als afnemer van de diensten de tot voldoening van de verschuldigde btw gehouden persoon wordt.

(HvJ 17 september 2014 – Zaak C-7/13 – Skandia America Corp. (USA), filiaal Sverige)

- Artikel 98, lid 2, eerste alinea, van en bijlage III, punt 6, bij richtlijn 2006/112/EG, zoals gewijzigd bij richtlijn 2009/47/EG, moeten aldus worden uitgelegd dat zij zich niet verzetten tegen een nationale wettelijke regeling volgens welke op papier gedrukte boeken aan een verlaagd tarief van btw zijn onderworpen en voor boeken op een andere fysieke drager, zoals een cd, cd-rom of USB-stick, het normale tarief van btw geldt, mits het aan het gemeenschappelijke stelsel van btw inherente beginsel van fiscale neutraliteit wordt geëerbiedigd, hetgeen de verwijzende rechter dient na te gaan.

(HvJ 11 september 2014 – Zaak C-219/13 – K)

Verordening 2913/92/EG van 12 oktober 1992 (CDW) en Verordening 952/2013 van 9 oktober 2013 - tot vaststelling van het douanewetboek van de Unie

- De artikelen 50 en 203 van verordening 2913/92 van 12 oktober 1992 tot vaststelling van het communautair douanewetboek, zoals gewijzigd bij verordening nr. 648/2005, moeten in die zin worden uitgelegd dat een in tijdelijke opslag geplaatst goed moet worden geacht aan het douanetoezicht te zijn onttrokken indien het voor de regeling extern communautair douanevervoer is aangegeven, maar de opslag niet verlaat en niet wordt aangebracht bij het douanekantoor van bestemming, terwijl de documenten voor douanevervoer daar wel zijn aangebracht.

Artikel 203, lid 3, vierde streepje, van verordening nr. 2913/92 van 12 oktober 1992 tot vaststelling van het communautair douanewetboek, zoals gewijzigd bij verordening nr. 648/2005, moet in die zin worden uitgelegd dat in geval van onttrekking van een goed aan het douanetoezicht, in omstandigheden als die van het hoofdgeding, de persoon die als toegelaten afzender dat goed onder de regeling extern communautair douanevervoer heeft geplaatst, krachtens die bepaling schuldenaar is.

(HvJ 12 juni 2014 – Zaak C-75/13 – SEK Zollagentur)

K.B. tot coördinatie van de algemene bepalingen inzake douane en accijnzen (B.S. 21 september 1977)

- Op het beginsel van eerbiediging door het bestuur van rechten van de verdediging en het daaruit voortvloeiende recht om te worden gehoord alvorens een besluit wordt genomen dat zijn belangen op nadelige wijze kan beïnvloeden, kan door particulieren rechtstreeks een beroep worden gedaan voor de nationale rechter. Die verdedigingsrechten worden geschonden indien die particulier niet voorafgaand aan de vaststelling van het besluit tot navordering van invoerrechten wordt gehoord, hij in de bezwaarfase wel zijn standpunten naar voren kan brengen, maar hij daarbij geen opschorting van het besluit kan vragen. Die schending vindt in ieder geval plaats als die opschorting wordt beperkt tot gevallen waarin er redenen zijn om te twijfelen aan de overeenstemming van het besluit met de douanewetgeving, of het geval waarin de belanghebbende onherstelbare schade dreigt te lijden. Het gelijkwaardigheidsbeginsel en het doeltreffendheidsbeginsel zijn van toepassing. Schending van de verdedigingsrechten, in het bijzonder van het recht om te worden gehoord, kan pas tot nietigheid van het uiteindelijke besluit leiden, als de procedure zonder deze onregelmatigheid een andere afloop zou kunnen hebben gehad.

(HvJ 3 juli 2014 – Gevoegde zaken C-129/13 en C-130/13 – Kamino International Logistics en Datema Hellman Worldwide Logistics)

Richtlijn 92/12/EEG van 25 februari 1992 – Accijnsproduct, verkeer, controle en ook richtlijn 2008/118

- Een lidstaat mag een persoon die binnen het belastinggebied van die Staat voor commerciële doeleinden accijnsproducten die in een andere lidstaat tot verbruik zijn uitgeslagen voorhanden houdt, aanwijzen als de schuldenaar van de accijns, hoewel die persoon niet de eerste was die deze producten in de lidstaat van bestemming voorhanden heeft gehouden.

(HvJ 3 juli 2014 – Zaak C-165/13 – Gross)

Staatsrecht en Bestuursrecht

Richtlijn 2004/18/EG van 31 maart 2004 betreffende de coördinatie van de procedures voor het plaatsen van overheidsopdrachten voor werken, leveringen en diensten

- Er is geen sprake van inhousegunning wanneer bij de vereniging van algemeen nut zonder winst oogmerk ook particuliere instellingen zijn aangesloten. Aan de voorwaarde „toezicht zoals op de eigen diensten” is dan niet voldaan. Richtlijn 2004/18 is van toepassing.

(HvJ 19 juni 2014 – Zaak C-574/12 – Centro Hospitalar de Setúbal en SUCH)

Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU)

- Er is geen sprake van misbruik als een onderdaan van een lidstaat, nadat hij zijn universitaire studie met succes heeft afgerond, naar een andere lidstaat gaat om daar de beroepskwalificatie van advocaat te verwerven en vervolgens naar zijn lidstaat terugkeert om daar het beroep van advocaat uit te oefenen onder de beroepstitel die hij in de andere lidstaat heeft verkregen.

(HvJ 17 juli 2014 – Gevoegde zaken C-58/13 en C-59/13 – Torresi)

- In een situatie zoals die van het hoofdgeding, waarin een inschrijver een overheidsopdracht wil uitvoeren door uitsluitend gebruik te maken van werknemers van een onderaannemer die in een andere lidstaat is gevestigd dan die van de aanbestedende dienst, staat artikel 56 VWEU in de weg aan de toepassing van een wettelijke regeling van de lidstaat van deze aanbestedende dienst volgens welke deze onderaannemer de betrokken werknemers een in deze regeling vastgesteld minimumloon dient te betalen.

(HvJ 18 september 2014 – Zaak C-549/13 – Bundesdruckerei)

Sub artikel 267 VWEU

- Een nationale rechter, zoals de verwijzende rechter, die in laatste aanleg uitspraak heeft gedaan zonder het Hof van Justitie van de Europese Unie krachtens artikel 267 VWEU om een prejudiciële beslissing te verzoeken, moet hetzij het gewijsde in zijn beslissing die heeft geleid tot een met de Unieregelgeving op het gebied van de overheidsopdrachten voor de uitvoering van werken onverenigbare situatie aanvullen, hetzij op die beslissing terugkomen om rekening te houden met een later door dat Hof aan die regelgeving gegeven uitlegging, voor zover het toepasselijke nationale procesrecht dit toestaat.

(HvJ 10 juli 2014 – Zaak C-213/13 – Impresa Pizzarotti)

- Het Unierecht, en in het bijzonder artikel 267 VWEU, moet aldus worden uitgelegd dat het zich verzet tegen een nationale regeling zoals die in het hoofdgeding, op grond waarvan de gewone rechter in hoger beroep of laatste aanleg tijdens de procedure het grondwettelijk hof om vernietiging van een nationale wet moet verzoeken wanneer hij van oordeel is dat deze in strijd is met artikel 47 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie, in plaats van deze alleen maar buiten toepassing te laten in het concrete geval, voor zover die gewone rechter door de voorrang van die procedure, zowel vóór de indiening van een dergelijk verzoek bij de nationale rechter die met de grondwettigheidstoetsing van de wetten is belast als, in voorkomend geval, na de beslissing van die rechter op dat verzoek, wordt belet zijn bevoegdheid uit te oefenen om het Hof prejudiciële vragen voor te leggen of zijn verplichting in die zin na te komen. Daarentegen moet het Unierecht, en in het bijzonder artikel 267 VWEU, aldus worden uitgelegd dat het zich niet verzet tegen een dergelijke nationale regeling voor zover de gewone rechter vrij blijft:

- op elk ogenblik van de procedure dat hij passend oordeelt – ook na de incidentele procedure voor algemene toetsing van wetten –, het Hof alle prejudiciële vragen voor te leggen die hij noodzakelijk acht,

- alle maatregelen te treffen die noodzakelijk zijn om de voorlopige rechterlijke bescherming van de door de rechtsorde van de Unie verleende rechten te verzekeren, en

- na een dergelijke incidentele procedure de betrokken nationale wettelijke bepaling buiten toepassing te laten indien hij die in strijd met het Unierecht acht.

Het staat aan de verwijzende rechter om na te gaan of de nationale regeling in overeenstemming met deze eisen van het Unierecht kan worden uitgelegd.

(HvJ 11 september 2014, C-112/13, A. tegen B)

Wet 8 december 1992 - tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer ten opzichte van de verwerking van persoonsgegevens?

- 1. Artikel 2, sub a, van richtlijn 95/46/EG moet aldus worden uitgelegd dat een arbeidstijdregister met daarin voor elke werknemer het begin en het einde van de arbeidstijd alsook de bijbehorende onderbrekingen of pauzes, onder het begrip „persoonsgegevens” in de zin van die bepaling valt.

2. De artikelen 6, lid 1, sub b en c, en 7, sub c en e, van richtlijn 95/46 moeten aldus worden uitgelegd dat zij zich niet verzetten tegen een nationale regeling zoals die in het hoofdgeding, die een werkgever verplicht aan de nationale autoriteit bevoegd voor het toezicht op de arbeidsvoorwaarden een onmiddellijk consulteerbaar arbeidstijdregister ter beschikking te stellen, voor zover deze verplichting noodzakelijk is opdat die autoriteit het haar opgedragen toezicht op de toepassing van de arbeidsvoorwaardenregeling, met name inzake arbeidstijd, kan uitoefenen.

3. Het staat aan de verwijzende rechter om te onderzoeken of de verplichting voor de werkgever om aan de voor het toezicht op de arbeidsvoorwaarden bevoegde autoriteit op zodanige wijze toegang te geven tot het arbeidstijdregister dat dit onmiddellijk consulteerbaar is, kan worden geacht noodzakelijk te zijn voor de uitoefening van de toezichthoudende taak door deze autoriteit, doordat zij bijdraagt tot een doeltreffendere toepassing van regeling inzake de arbeidsvoorwaarden, met name met betrekking tot de arbeidstijd, en indien dat het geval is, of de sancties die worden opgelegd ter verzekering van de doeltreffende toepassing van de vereisten van richtlijn 2003/88/EG van 4 november 2003 betreffende een aantal aspecten van de organisatie van de arbeidstijd, het evenredigheidsbeginsel eerbiedigen.

(HvJ 19 juni 2014, Pharmacontingente-Saúde e Higiene SA, C-683/13)

Milieurecht

Verordening (EG) nr. 338/97 van 9 december 1996 – Handel in wilde dier- en plantensoorten, bescherming, controle op handelsverkeer

- Artikel 11, lid 2, sub a en b, van verordening (EG) nr. 338/97 moet aldus worden uitgelegd dat de invoervergunning die niet voldoet aan de voorwaarden van deze verordening enkel als nietig moet worden beschouwd voor zover zij betrekking heeft op de specimens van dieren waarop de nietigheidsgrond van deze invoervergunning werkelijk van toepassing is, en dat deze specimens dus de enige zijn die de bevoegde autoriteit van de lidstaat waar zij zich bevinden in beslag moet nemen, en eventueel moet verbeurdverklaren.
(HvJ 4 september 2014 – Zaak C-532/13 – Sofia Zoo)